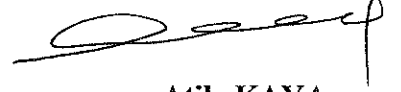

MUHALEFET ŞERHİ

TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Başkanlığı'na,

Şırnak İli Uludere İlçesi Irak Sınırında yapılan hava harekâtı sonucu meydana gelen ölüm olaylarını incelemek amacıyla kurulan alt komisyon raporuna ilişkin muhalefet şerhim aşağıdaki gibidir.

Bilgilerinize sunarım.

Atila KAYA

İstanbul Milletvekili

28 Aralık 2011 tarihinde, saat 21.37'de, sınırlarımızın yaklaşık 1 km. ötesinde, F-16 uçakları tarafından gerçekleştirilen bombardımanda toplam 34 vatandaşımız hayatını kaybetmiştir. Bombardımanda hayatını kaybeden vatandaşların, Gülyazı ve Ortasu köylüleri olduğu, bombardıman esnasında rutin iştigalleri olan kaçakçılık faaliyeti yürüttükleri anlaşılmıştır.

1. Alt komisyon üyeleri olarak, acı hadisede hayatını kaybedenlerin yakınlarına yaptığımız ziyarette, köylüler ve yöre halkı tarafından çok sıcak karşılandık. Başta hayatını kaybedenlerin yakınları olmak üzere yöre halkına, acı hadisenin tüm yönleriyle araştırılıp açıklığa kavuşturulacağını, ihmali, kusuru veya kastı bulunanların ortaya çıkarılacağına ilişkin taahhütte bulunduk.

2. Elim hadisede hayatını kaybedenlerin, yarısından fazlasının çocuk yaşta olduğu görülmüştür. Her ne kadar, hayatını kaybedenler kaçakçılık gibi bir yasadışı faaliyet yürütürken bombardıman altında kalmışlarsa da, hayatını kaybedenler arasında çocukların da bulunduğu, kaçakçılık faaliyetinin yörenin bilinen bir gerçeği olduğu ve kaçakçılık suçunun cezasının Türkiye Cumhuriyeti yasalarınca ölüm olmadığı göz önünde bulundurulduğunda, bu acı hadisenin derinlemesine ve hassasiyetle araştırılması ihtiyacı hâsıl olmuştur.

3. Alt komisyon çalışmalarında, yöre halkı açısından kaçakçılık faaliyetinin olağan bir geçim kaynağı olarak görüldüğü, Devlet ve görevlileri tarafından da buna zımnen izin verildiği anlaşılmaktadır. Kaçakçılığın sebepleri olarak, başta işsizlik ve vergi sistemimizdeki ağır vergi yükü ön plana çıkmaktadır. Kaçakçılıkla mücadele noktasında, ne sınır güvenliği ne de vatandaşların yasalara riayet etmesi sağlanabilmiş, üstüne Devlet ve görevlilerin buna izin vermesi, vergi yükü ve sosyal-iktisadi şartlar da bir araya gelince, kaçakçılık yörenin bir gerçeği olarak karşımıza çıkmaktadır.

4. Kaçakçılık faaliyetlerinin, sınırın Türkiye tarafında Türk yetkililer tarafından hoşgörüle karşılandığı, karşı tarafında ise bölücü örgütün kontrolünde gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Kaçakçılık bu yönüyle, bölücü örgüte hem maddi kaynak (kaçakçılardan alınan sözde vergiler), hem de meşruiyet kaynağı (kontrol ve güvenlik sağlama yoluyla) teşkil etmiştir. Bunun yanı sıra, sınırlarımızın güvenliği kalmamış, terörist, kaçakçı vs. gibi geçişlerle hem Devlet güvenliği, hem de vatandaşlarımızın can güvenliği tehlike altında kalmıştır.

5. Yöre insanının geçim kaynaklarından birini oluşturan bu kaçakçılık olgusu, yeterince araştırılmamış, cılız birkaç öneri dışında güçlü ve sağlıklı çözüm önerileri ortaya konmamıştır. Bu husus ivedilikle alakaya muhtaçtır, köklü ve sağlıklı çözümler ortaya konmalıdır. Fakat gerek komisyon çalışmalarımızda, gerekse Devlet politikası odaklı incelendiğinde kamuoyu nezdinde, kurulu bu sistem üzerinde uzun vadede dahi bir değişiklik olmayacağı kanaati şahsımda hâsıl olmuştur. Buna yönelik bir gayret, kamu otoritesinin hiçbir basamağında kendini hissettirmemektedir.

6. Elim bombalama hadisesinin sonuçları, Türk Millet ve Devleti açısından şüphesiz ki hiç hayırlı olmamıştır. Şayet bu hadise, bir ihmal veya kaza sonucu değil de, bazı şer güçlerin kastı ile vuku bulmuşsa, Hükümet'in de süreci yönetmedeki başarısızlığı ile birlikte, Türk Milleti aleyhinde gerçekleştirilen bu derin operasyon başarıya ulaşmıştır.

7. Öncelikle elim hadisede hayatını kaybedenlerin mensup olduğu ailelerin, bölücü örgüt saflarında yer almadığı, mensupları arasında Türkiye Cumhuriyeti'ne hizmet eden korucuların bulunduğu bilinmektedir. Bu bağlamda, gerçekleşen hadise, Türkiye Cumhuriyeti Devleti yanında yer alan yöre insanını bir anlamda küstürmüş, güvensizliğe itmiştir.

8. Elim hadisenin bir başka sonucu da, bölücü örgüt ile örgüt yanlısı olmayan yöre insanı arasında duygu birliği için uygun zemini hazırlamış olmasıdır. Türkiye Cumhuriyeti Devletini bölmek isteyen, bölücü terör örgütü, bu hadiseyi, bölgede yaşayan vatandaşlarımıza, Türkiye Cumhuriyeti'nin "*zalim, faşist ve Kürt düşmanı*" bir siyaset yürüttüğü görüntüsü şeklinde propaganda imkânı bulmuştur. Bu propaganda ile bölücü örgüt yöre halkı üzerindeki etkinliğini ve saygınlığını artırma çabası içine girmiştir. Bir anlamda Devlet ile millet arasında soğukluk oluşmuş, vatandaşların aidiyeti ve bağlılık duygusu azalmıştır.

9. Bölgede görev yapan askeri yetkililerin ifadesi ile bölücü örgüte yönelik başarılı operasyonların gerçekleştirildiği bir dönemde meydana gelen elim hadise, süregelen operasyonları büyük ölçüde sekteye uğratmıştır. Operasyonlar durmuş, bölücü örgüt ciddi bir propaganda zamanı ve zemini kazanmıştır. Uludere Kaymakamı'nın taziye ziyaretini de ciddi şekilde değerlendiren örgüt, Kaymakam'a karşı linç girişiminde bulunarak, adeta gövde gösterisi yapmış, Devlet'in itibarını ve güvenilirliğini yöre halkı nezdinde olabildiğince aşağı çekmiştir.

10. Bölücü örgütün propaganda silahını iyi kullanması ve başta Hükümet olmak üzere Devlet yetkililerinin buna gerekli cevabı verecek iradeyi gösterememeleri sonucu, yöre halkının desteğini almaya çalışan örgüt, yöre halkı nezdinde meşruiyetinin arttığı bir sürece girmiştir. Bu elim hadise ile başlayan süreç, geldiğimiz noktada bölücü örgütün, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetince ve yetkililerince resmi muhatap olarak kabul edilmesi, yasalar ve anayasanın örgütle istişare edilerek hazırlanması, bölücü örgüte destek vermemiş yöre halkının yalnız ve çaresiz bırakılması ile devam etmektedir. Maalesef, bu sürecin, Türk Milleti'nin birlik ve bütünlüğü aleyhinde çok ciddi sonuçlar doğuracağını üzüntü ve endişeyle müşahede etmekteyim.

11. Böylesine ağır sonuçları olan bu elim hadisenin müsebbiplerinin ortaya çıkarılması zorunludur. Bu bir kaza veya ihmalse, bunun sorumluları, şayet bir kasıt varsa suçlular ortaya çıkarılmalıdır. Üzülerek söylemek gerekir ki, alt komisyonumuzun bu yöndeki çabaları hiçbir sonuç vermemiştir, kamuoyunun aklındaki sorular yanıt bulmamış, vicdanlar rahatlamamıştır.

İstihbarat zaafı neticesinde Dağlıca ve Aktütün karakollarına yapılan saldırılar sonrası, TSK tarafından bölgede yürütölen başarılı operasyonlar bölücü terör örgütüne ağır kayıplar verdirmiştir. Bu operasyonlara terör örgütünün karşılık vererek örgüt üzerinde moral kazanmayı planladığı, istihbaratının mevcut olduğu kamuoyuna da yansımıştır.

Benzer saldırıların olmaması için teyakkuzda olan güvenlik güçlerinin, elim hadisenin yaşandığı bölgede terörist grupların yoğunlaştığı ve terör örgütünün sözde liderlerinden PKK Zagros sorumlusu Dr. Bahoz Erdal kodlu Fehman Hüseyin'in, Şırnak Uludere Ortasu bölgesinde yer alan Düşün Dağı karşısında Türkiye sınırına 10 km yakınlıkta telsizle konuştuğu ve keşif çalışması yaparak sınır bölgesine yakın mıntıkada bulunduğu, adı geçen alanda bir eylem arayışı içinde olabileceği yönünde bir takım istihbaratlar aldığı bilgisi de kamuoyuna yansımıştır.

Ayrıca bölücü terör örgütünün, Hantepe ve Gediktepe saldırılarında olduğu gibi, sınırdan kaçakçı ve köylü kılığında sızmak suretiyle eylemlerde bulunduğu, bunu bir yöntem olarak kullandığı daha önceden bilinmektedir. Söz konusu elim hadise öncesinde de, örgütün bu tür bir eylem hazırlığında olduğu, şehir ve karakol saldırıları için gerekli olan teçhizat ve mühimmatı bu yolla yurda sokacağı şeklinde istihbarat elde edildiği iddiası kamuoyuna yansımıştır. Alt komisyon raporunda bu iddialara cevap verilmemiştir. Bu yönde bir istihbaratın mevcut olup olmadığı, şayet mevcutsa hangi birim tarafından sağlandığı da yeterince araştırılmamıştır.

12. Söz konusu elim hadiseye sebebiyet veren bombardıman, bir istihbarat değerlendirilmesi süreci sonucu gerçekleştirilmiştir. İHA ile alınan görüntüler, bazı yetkililer tarafından değerlendirilmiş ve ölen 34 kişinin bulunduğu kafilenin bir terörist kafilesi olduğu kanaatine varılmıştır. Bu aşamada akla şu sorular gelmektedir:

- Bu kanaate kim varmıştır?
- İHA'lardan alınan ham görüntüleri kim değerlendirmiştir?
- İHA'lardan alınan görüntülerin, grubun terörist olduğunu belirlemede tek başına yeterli olduğuna kim karar vermiştir?
- Grubun yurt içine sızarak bir eylem gerçekleştirme amacı güttüğü istihbaratına nasıl ulaşılmıştır?

Milli İstihbarat Teşkilatı, istihbarat oluşum sürecinde dahli olmadığını ifade etmektedir. Benzer şekilde, yerel komutanlık da kendilerine sorulmadığını, olaydan bilgilerinin olması hâlinde gurubun terörist değil kaçakçı grubu olduğunu bildirebileceklerini ifade etmiştir. Resmi açıklamalara göre istihbarat “*milli kaynaklar*” dan alınmıştır, fakat bu milli kaynakların neresi olduğu açıklanmamış, maalesef alt komisyonumuzca da üzerinde yeterince durulmamıştır. Bu arada ABD’deki Wall Street Journal Gazetesi, gurubun terörist olduğuna yönelik istihbaratın ABD tarafından, gözlem uçakları Predatorlardan alınan bilgiler ışığında verildiği iddia edilmiştir. Bu iddia da, açıklanmaya ve üzerinde durulmaya muhtaçtır.

13. Alt komisyon çalışmalarında anlaşılan odur ki, yerel bürokrasi bu hava operasyonu sırasında tamamen devre dışı bırakılmış, askeri ve sivil yerel bürokratlar, istihbaratı değerlendiren ve operasyonu gerçekleştiren irade tarafından bilgilendirilmemiştir. İnsansız hava araçları ilk görüntüyü saat 18.30 sularında elde etmiş, 19.30 sularında topçu atışı yapılmış, 21.30 sularından başlamak üzere de F-16’larla bombardıman yapılmıştır.

Bu süre istihbaratın yeniden değerlendirilmesi ve muhtemel yanlışlıkların giderilmesi için yeterli bir süredir. İlk görüntülerin elde edildiği anda sağlıklı bir istihbarat alınamamış olmasına rağmen, topçu atışı ile birlikte bombardımana kadar geçen sürede istihbaratın yeniden değerlendirilmesi mümkündür. Köylülerin ifadelerine göre, bu süre içerisinde bombardıman tamamlanana kadar askeri ve sivil yetkililerle irtibat kurulmaya çalışılmış, ancak bunda başarılı olamamışlardır.

14. Elim hadiseyle ilgili kamuoyunun asıl merak ettiği husus ise vur emrinin hangi merci tarafından verildiğidir. Bu husus, alt komisyon çalışmaları ile açıklığa kavuşturulmamış ve bu soruya hiçbir cevap aranmamıştır. Kamuoyunun başlıca ilgilendiği husus budur. Sınır ötesi operasyon kararı hangi birim vermiştir? Sınır ötesi operasyon süreci nasıl işlemektedir? Emri veren Genelkurmay Başkanlığı mıdır? Yoksa bombardımanın sınır ötesinde gerçekleştirilmiş olması sebebiyle, TBMM’nin sınır ötesi müdahale yetkisi kapsamında bizzat Başbakan veya Hükümet tarafından mı vur emri verilmiştir? Bu hususa cevap bulunması bir yana, Hükümet ve Başbakanlık nezdinde konu ile ilgili kayda değer bir araştırma dahi yapılmamıştır.

Sonuç olarak, alt komisyon tarafından hazırlanmış bulunan rapor, kamuoyunu tatmin etmekten uzak, sorumluların kim olduğu hakkında fikir dahi oluşturmayan, sorunları tespit etmede başarısız ve kayda değer hiçbir gerçeği ortaya çıkarmayan bir rapor olarak akamete uğramıştır.